

MÁRTON LÁSZLÓ

A bárány

A bárányokat rendszerint megölik és megeszik. Többnyire nem nyersen, hanem előbb megsütik vagy megfőzik őket. Kivételek persze mindig vannak. Mondta is a tisztelendő úr ezzel kapcsolatban, hogy a húsvéti bárány nem a test eledele, hanem a megváltásra váró életé.

Gyönyörű kora tavaszi nap van. Egy ilyen napon minden gyönyörű. Még az is, ami nem.

A bárányok gyönyörűek. Főleg, ha csengő is van a nyakukban. A csengő, ha ott van a nyakukban, gyönyörűen csilingel. A rózsatövek mellett pompázó halványkék üveggömb gyönyörű. A gyermekláncfű sárga virága gyönyörű. A földből óvatlanul kibúvó giliszta gyönyörű. A kendermagos tyúk, amint lecsap rá, gyönyörű.

Attól a gyönyörű tényről, hogy a bárányokat rendszerint megölik és megeszik, elválaszthatatlan az a másik tény, hogy némely bárányokat nem ölnek és nem esznek meg, hanem a gyapjú és a szaporulat végett hagyják felnőni őket. A gyapjú gyönyörű. Felnőttnek lenni és felnőtt fejjel szaporodni gyönyörű. Az ilyen bárányokat, ahelyett, hogy megölnék őket, mindössze kopaszra nyírják. Az ilyen bárányok fáznak és szégyenkeznek, továbbá fájlalják a sebeiket, mert az olló itt-ott beléjük metsz, beléjük hasít. Főleg ott, ahol redőket vet a bőr. Ám a kopaszság gyönyörű.

Az is gyönyörű, amikor visszánő a bárányokra, a felnőttekre a gyapjú, mert akkor már nem fáznak és nem szégyenkeznek, és nyoma sincsen semmiféle sebnak. Azaz nyoma van, de az már csak sebhely. Az már nem igazi seb. Az már nem fáj. Igaz ugyan, hogy aztán ismét kopaszra nyírják őket, ám akkor gyönyörködhetnek megújult kopaszságukban és feltépett sebeikben. Vagy ha ők nem, akkor gyönyörködik bennük valaki más. Egy kívülálló. Egy külső szemlélő.

Arról sem hallgatok, hogy ezúttal nemcsak húsvét van, amikor feltámadt Jézuska, akit előzőleg a zsidók élve felszögeztek a keresztre, hanem ráadásul ma van Kisbéla születésnapja is.

Jézuska gyönyörű. A kereszt gyönyörű. A zsidók gyönyörűek.

Kisbéla, aki már nagy, azért nem egyszerűen csak Béla, hanem Kisbéla, mert van neki egy édesapja, aki szintén a Béla nevet kapta a keresztségben, ám akik érintkeznek vele, többnyire úgy szólítják, mintha nem is volna neve neki: „szervusz, kérlek” vagy „méltóságos úr”. A méltóságos úrnak van egy sokablakos háza,

és a ház gyönyörű. A ház körül van egy kert, és a kert gyönyörű. A kert körül van egy ország, és az ország gyönyörű. Az ország körül van egy háború, és a háború is gyönyörű.

Az embernek szinte kedve támad megszólítani a háborút. „Kedves háború!” Hosszú, részletes levelet írni a kedves háborúnak, zsinórírással, gyöngybetűkkel. Vagy legalább egy húsvéti levelezőlapot.

És a háború válaszol, még ha nem kapott is levelezőlapot. Üdvözetét küldi.

Például jönnek a sebesültek. Igazából nem is jönnek, hanem hozzák, szállítják őket. Egy részüket szekérrel, másokat, akik messzebről jönnek, teherautóval. Be vannak pólyálva fehér kötszerrel, és a fehérség gyönyörű.

A sebesültek többnyire tizennyolc-húsz év körüli fiúk, ám akadnak köztük jóval idősebbek, huszonöt, sőt huszonkilenc évesek is, és az évek száma, valamint az évek múlása gyönyörű. Csakhogy a számok és a múlások be vannak pólyálva, így a mulandók csak harmadsorban fiatalok, mert elsősorban sebesültek, és másodsorban szintén sebesültek. A sebesült az igazra tanú: olyan, ki tudja, hogy fehér a hó és fehér a kötszer és piros a vér, amint átüt rajta itt is, amott is. Átüt, át-tör. Némelyiküknek vagy a keze hiányzik, vagy a lába, vagy mind a kettő. Pedig a kéz és a láb, az gyönyörű. A hiány, a csonkaság, a fogyatkozás gyönyörű. A magyar államért, a német bajtársakért, a végső győzelemért kezét és lábat veszíteni gyönyörű.

A sebesültek ezt még nem érzik át kellő intenzitással, de majd az öntudat magasabb fokán ez is joggal megkövetelhető, sőt számon kérhető lesz. A szekéren érkező sebesültek nyögnek és a fogukat csikorgatják. A teherautón érkezők is nyögnek, ők is csikorgatják a fogukat, de őket nem lehet hallani a motorzajtól. A motorzaj gyönyörű, sőt maga a motor is gyönyörű.

Az ideiglenes hátországi hadikórház a községi állami elemi népiskolában van berendezve. Emiatt a húsvéti tanítási szünet előreláthatólag meghosszabbodik. A tanító úr nem szívesen engedelmeskedik a rendelkezésnek, mert az a véleménye, hogy a jó katona, akár megsebesült, akár nem, addig harcol, amíg meg nem hal. Az a véleménye, hogy aki sebesültként visszakerül a hátországba, az életben maradt, és aki életben maradt, az nem lehet jó katona. Az a rendelkezés, hogy ki kell hordatni a tanteremből a tanszereket, főleg a padokat. A tanító úr nem szívesen, de persze mégiscsak engedelmeskedik. Átengedi a tantermet. Engedni, átengedni gyönyörű.

Hiába hosszabbodik meg a tanítási szünet, Kisbéla nem örülhet neki, mert ő már gimnazista. Hatodik éve már, hogy K.-ba jár gimnáziumba. Kollégiumban lakik, de húsvétra és a születésnapjára (ez többnyire két különböző alkalom) mindig hazajön. Az apai ház körül a tavaszi kert az ő szívének is gyönyörű.

A kertben szaladgál egy bárány, úgy hívják, hogy Barika. Nyomában szaladgál egy kislány, őt meg úgy hívják, hogy Marika. Egyikük négy hónapja, másikuk nyolc éve született. Születni, világra jönni, rájönni a világra gyönyörű. Marika se-

gít a cselédlánynak teregetni. A kertben teregetik az ágyneműt. A frissen mosott ágyneműnek mosószappanillata van, és az gyönyörű. Ünnepeken munkát végezni bűn, szennyes ruhaneműt kimosni bűn, de ami ki van mosva, azt kitergetni nem bűn. Barika azzal segít, hogy ő is ott van. Legelészik és ugrádozik, és közben csilingel a csengő, ami rózsaszínű pántlikával van a nyakába kötve, és a pántlika gyönyörű.

Barikát nem öljük meg és nem esszük meg. Barika nem a test eledele, hanem a látványával kell az emberi szemnek jóllaknia. Barikának neve is van, saját név, és akinek saját neve van, azt nem öljük meg és nem esszük meg. Nem öljük meg és nem esszük meg sem Bundit, a kutyát, sem Cirmit, a cicát, mert saját nevének van.

A cselédlányt Juliskának hívják, és gyönyörű, bár a mosószappantól kivörösödik a keze az embernek, és kirepedezik a bőre, főleg a körmök mentén. Másrészt azonban a tisztaság fél egészség, és az egészség, még ha csupán fél egészség is, gyönyörű.

Juliskának van egy vőlegénye, a Gyuszi, de az is lehet, hogy már nincs neki, ugyanis a Gyuszi kint van a fronton, de az is lehet, hogy már nincs ott, mert lehet, hogy általában véve sehol sincs. Gyuszitól három hete jött egy tábori levelezőlap, és azóta nem jött egy sem, pedig azelőtt hetente kétszer is jött. Azt mondja erre a méltóságos úr, hogy fölösleges aggodalmaskodni, mert a Gyuszi nem valami szorgalmas levélíró, azért nem ír. Biztosan valami Dásenykát vagy Másenykát ölelget a fronton, és nincs ideje levelet írni, azért nem ír. Kutya természete van a Gyuszinak, azért nem ír, de különben kutya baja. Amíg meg nem jön a hivatalos értesítés a hősi halálról, addig úgy kell számítani, hogy kutya baja és kutya természete.

Kint lenni a fronton, Ukrajnában gyönyörű, főleg, ha közben valami Dásenykát vagy Másenykát ölelget az ember. Az utolsó levelezőlapon azt írta Gyuszi, hogy „nagyon sok az apró termetű ismerős”, mert azt a szót, hogy „tetű”, nem írta le a cenzúra miatt. Mi azonban így is pontosan értjük, miről van szó. A tábori cenzúra gyönyörű, az apró termetű ismerősök pedig szintén gyönyörűek, vagy legalábbis viccesek. Nem lenni sehol, ami maga a hősi halál, nem vicces, de legalább egyértelműen gyönyörű.

Húsvét van, de a húsvét kellékeivel és velejáróival nemigen fog találkozni az olvasó. Nem fog szó esni sem locsolkodásról, sem tojásfestésről, sem nyusziról, sem szentelt barkáról, sem körmenetről, noha nem vonom kétségbe, hogy mindez gyönyörű, és bárki bármikor hozzágondolhatja őket a többi gyönyörű mozzanathoz.

Csend van ebben az elbeszélésben, és a csend kiterjed Kisbéla édesapjára, valamint Marikára is, ők tudniillik nem jutnak szóhoz, némák maradnak az alábbiakban. Most azonban úgy látom jónak, hogy egy pillanatra felfüggeszsem némáságukat, és megengedjem nekik, hogy kérdezzenek.

Marika megkérdezi a megfeszített Jézuskától: „Igaz, amit mesélnek rólad, hogy te nem vagy ember?” Csend van. „Igaz, hogy te vagy a Jóisten?” Csend van. „Ha te vagy a Jóisten, és nem vagy ember, akkor miért nem jössz le a keresztfáról, és miért engedted meg nekik, hogy odaszögezzenek?” Csend van, olyan hatalmas erejű csend, hogy nem hallatszanak sem a távoli nagyvárosokban összeroskadó házak, sem a fölöttük szálló repülőgépek, sem a rájuk irányuló légvédelmi ágyúk, sem a frissen ásott gödrök pereménél működésbe lépő géppisztolyok. És a csend hatalmas ereje gyönyörű.

A méltóságos úr megkérdezi Kisbélától: „Mit szeretnél születésnapodra?” Felhívja figyelmét, hogy kérhet valami komoly dolgot is, elvégre most már nagy fiú. A mai napon tölti be tizenhatodik évét. Ha még két évig eltart a háború, ami persze lehetetlen, mert hónapokon, sőt heteken belül miénk lesz a végső győzelem, akkor Kisbéla közvetlenül a sikeresen letett érettségi vizsga után kézhez veheti a behívóját, és a behívó gyönyörű, és érettnek lenni gyönyörű.

Kisbéla azt feleli, hogy ő egy pisztolyt szeretne, mert az egy komoly dolog. Az egy férfias születésnapi ajándék.

Igazából nem is pisztolyt szeretne ő, hanem valami mást, valami annál is komolyabbat. Ő a cselédlányt, Juliskát szeretné, pontosabban Juliska pináját, mert annál komolyabbat pillanatnyilag nem tud elképzelni, és azt magunk is beláthatjuk, hogy Juliska pinája gyönyörű. Az egy férfias születésnapi ajándék. Ám Kisbélának egyfelől van annyi esze, hogy belássa: ezt nem annyira a méltóságos úrtól, mint inkább magától Juliskától kellene kérnie, másfelől nincs annyi bátorsága, hogy csakugyan kérje is tőle.

Helyette kér egy pisztolyt. Egy igazi pisztolyt. Amivel igazi lövést lehet leadni, igazi célpontra. Mert játék pisztolya, az már évek óta van neki, de az nem férfias, az csak gyerekes.

Úgy képzei, hogy majd éjszaka, amikor alszik a család, belopózik Juliskához a cselédszobába. Egyik kezében zseblámpa, másik kezében igazi felnőtt pisztoly. Férfipisztoly. Ráirányítja a zseblámpa fényét Juliska arcára, és amikor Juliska nagy nehezen fölnyitja a szemét, ő ráirányítja a fényt a pisztolyra, melyet ráirányít Juliskára szépen, lassan. Akkor majd a fenyegetés hatására Juliska magától is rájön, miféle születésnapi ajándékot kell szolgáltatnia.

Még a karácsonyi vakáció vége felé történt, hogy egyszer, amikor Juliska mosakodott, Kisbéla kis híján rányitotta az ajtót, kis híján odament hozzá egészen közel, és kis híján hátulról átölelte. Mégsem tette meg, mert előre látta, hogy Juliska szembe fogja köpni, és ezt olyan élénken elképzelte, hogy érződött a köpés, amint végigfolyik az arcán, pedig az csak a saját verejtéke volt. Azóta Kisbéla nemcsak kívánja Juliskát, hanem haragszik is rá, pontosan úgy és annyira, mint ha Juliska csakugyan szembeköpte volna. De most a fenyegetés hatására Juliska térden állva kér majd bocsánatot egyrészt azért, mert egészen biztosan leköpte

volna Kisbélát, másrészt azért, mert még csak le sem köpte. Nem, nem térden állva! Hanem kétfelé tárva a két térdét!

Ebből a célból is égető szüksége volna Kisbélának egy pisztolyra.

A méltóságos úr cseppet sem örül a kérésnek. Megcsóválja fejét, és azt feleli, hogy: pisztolyról szó sem lehet. Egyfelől, a pisztoly az egy komoly dolog, a pisztollyal jogok és kötelességek járnak. Másfelől Kisbéla komolytalan és felelőtlen, lusta és hanyag. Majd ha nem ilyen lesz, hanem másmilyen, majd ha az iskola és a kaszárnya embert farag belőle, majd akkor jöhet a pisztoly. Lustának és hanyagnak lenni gyönyörű. Másmilyennek lenni gyönyörű.

Magyar embernek van pisztolya. Vagy puskája. Vagy géppisztolya. Vagy géppuskája. És ez gyönyörű. Kézigránátja is van, és az is gyönyörű, de azzal nem célszerű megfenyegetni Juliskát a cselédszobában éjszaka, amikor alszik a család.

Weisz, aki mesterségére nézve szűcs, keresztlevelet szeretne a születésnapjára a tisztelendő úrtól. Magának is, családjának is, mindenkinek egyet-egyet. Azt az ajándékot kéri a telhetetlen harácsoló, aki manapság, a rendelkezések miatt, már csak ritkán gyakorolhatja mesterségét, hogy mostantól hadd lehessen római katolikus. Szeretne kikeresztelkedni a családjával együtt, mert ezekben a sok áldozatot követelő, nehéz időkben a római katolikus vallás gyönyörű.

A tisztelendő úr cseppet sem örül a kérésnek. Megcsóválja fejét, és azt feleli, hogy: keresztlevélről szó sem lehet. Tetszetek volna tíz évvel ezelőtt jönni, amikor még nem volt semmi córesz!

Furcsán hangzik a tisztelendő úr szájából az idegen csengésű szó, a „córesz”. Furcsán gyönyörű.

Tetszetek volna akkor jajveszékeln, amikor Jézuskát élve felszögezték a keresztre! Most már késő!

Tetszenének menekülni a süllyedő hajóról? Tessenek csak szépen ottmaradni. Most már késő!

Szépen ottmaradni gyönyörű, és a székesfőváros felé kötelékben szálló repülőgépek gyönyörűek. Minden gép külön-külön gyönyörű, és az alakzat, a kötelék mint összetett egész is gyönyörű. Itt a környéken semmi lényeges bombáznivaló nincs, hacsak nem akarják lebombázni a szalmakazlakat a bennük bujkáló pockokkal és güzsökkel együtt. K.-ban is csak egyszer bombázták a vasútállomást és környékét. Mégis aggódunk, hogy a belső ellenség elhíreszteli: a városban fegyvergyár üzemel, és a külső ellenség bosszúból lebombázza a kollégiumot, mely a mi Kisbélánk második otthona, valamint a fegyházat, mert fegyházunk is van ám, méghozzá a belváros legszebb utcájában.

K. belvárosának legszebb utcája igazán gyönyörű.

Az országúton haladó gépkocsioszlop gyönyörű, és a felszálló porfelhő gyönyörű. Német bajtársaink lelkesen integetnek. A visszavonulásról szóló híresztelés egyfelől szemenszedett hazugság, másfelől a belső ellenség örök időktől delgetett vágyálma.

A belső ellenség gyönyörű. Német bajtársaink egyenruhája gyönyörű. A horogkereszt gyönyörű.

Szó sincs visszavonulásról, mindössze az arcvonal kiigazítására kerül sor az ukrainai sík terepen. Az arcvonal kiigazításában résztvevő harcokosik lánctalpaikkal gyöngéden megtapossák az útszéli vályogvisek sarkát, és a vályogvisek sorban egymás után összeomlanak, de ettől még nem dől össze a világ, és az össze nem dőlt világ gyönyörű.

A méltóságos úr azt mondja, hogy: majd kettesben kimennek az erdőbe célba lőni. Majd ha Kisbéla már jól tud bálni a pisztollyal, majd akkor jöhet a pisztoly.

Az erdő ilyenkor gyönyörű. Csupa napsütés, csupa kora tavaszi virág. Már kezdenek lombosodni a fák, de még alig van árnyéka a lombnak. Az erdőben elfogtak egy ejtőernyőst, aki idegen volt, és idegen nyelven beszélt, és az idegen nyelvet senki sem értette, úgyhogy az ejtőernyőst nagyon nehéz volt kihallgatni, viszont nagyon könnyű volt felakasztani az ejtőernyő mellé a fára, a bontakozó, zsenge kora tavaszi lomb közé.

És akkor gyönyörűen kilógott az idegen szájából az idegen nyelv, és az idegen nyelvet érdemes elsajátítani, mert a legtöbb idegen nyelv, bár idegen tőlünk, gyönyörű.

A méltóságos úr magához inti Kisbélát, aki úgy lógatja az orrát, mintha nem is volna születésnapja neki, és mintha Jézuska sem támadt volna fel. A méltóságos úr egyfelől nem kedveli sem a lógó orrokat, sem a lógásokat általában (kivéve a rögtönítélő bírások elkerülhetetlennek mondott eseteit), másfelől nem vonja kétségbe, hogy a pisztoly nélkülözhetetlen kelléke a férfias nevelésnek. A méltóságos úr jó magyar ember, és Kisbéla, noha komolytalan és felelőtlen, továbbá lusta és hanyag, szintén jó magyar ember, és a mai türelmetlen, rohanó világban minden jó magyar embernek van pisztolya vagy puskája vagy géppisztolya vagy géppuskája, mert mindez hatékony eszköze a magyar önvédelemnek, és a magyar önvédelem gyönyörű, és annak eszköze, amennyiben hatékony, gyönyörű.

Ahogy Hermész vezette Orpheuszt az alvilágba, ahogyan Vergilius vezette Dantét a csillagok közé, ahogyan Mephistopheles vezette Faustus doktort a boszorkányhegyre, ahogyan Ukashagi szerzetes vezette Matsuo Basho költőt a Fuefuki folyó partján épült zarándoktemplom felé, úgy vezeti a méltóságos úr Kisbélát a dolgozószobájába. A dolgozószoba gyönyörű, a kormányzó úr őfőméltósága gyönyörű, az íróasztal mögötti páncélszekrény gyönyörű.

A páncélszekrényben hivatalos okmányok, feljegyzések és egyéb fontos iratok mellett néhány vászonzacskó helyezkedik el, bennük törtarany, törtezüst. Törtet törttel hogyan szorzunk? Kisbéla egy pillanatig, hiába van tanítási szünet, menyiségtan-órán érzi magát. A részint ellenséges területről, részint belföldi razzikából származó értéktárgyak egyfelől azért vannak összezúzva, hogy lehetőleg minél kisebb helyet foglaljanak el, másfelől azért, hogy abban a nemvárt esetben, ha egykori tulajdonosuk vagy annak valamelyik hozzátartozója, segítője, cinkosa

életben maradt, lehetőleg ne ismerhesse fel őket, és ne támaszthasson rájuk igényt.

Az összezúzott értéktárgyak gyönyörűek, és az egykori tulajdonosok gyönyörűek, és az igények, melyek nem támaszthatók, gyönyörűek.

A vászonzacskók mellett egy lapos, fekete tok látható, és a tokban lakik Frommer Liliput. Kis híján emberszámba vehetjük, noha Frommer Liliput csak egy engedelmes eszköz, de hát az emberek elsöprő többsége szintén engedelmes eszköz. Már-már azt hihetjük róla, hogy anyánk fia, hiszen külön neve is van: Frommer a vezetéknev, Liliput a keresztnév. Bár ez utóbbi nem elég férfias, amaz pedig nem elég jó magyar név, de azért mégiscsak név. És igaz ugyan, hogy az ő 110 milliméteres hosszát látva már-már azt hihetjük róla, hogy ő egy játékszer, csak hogy Frommer Liliput nem játékszer, de nem ám! Például 19 végén egy pontosan ugyanilyen Frommer Liliput végzett a K.-i direktorium elnökével. A kecses, finom kis jószág diszkrétén pukkan egyet, és az idegenszívű, mocskos rohadt bolsi zsidó máris ott fekszik arccal a sárban.

Hát úgy vigyázzunk Frommer Liliputtal!

Bele van ütve Frommer Liliput oldallemezébe a koronás címer, és a koronás címer gyönyörű. Továbbá az is bele van ütve, hogy „Fegyvergyár Budapest”, és a fegyvergyár, miután a közelmúltban bombatalálatot kapott és leégett, különösen gyönyörű, és Budapest, noha bűnös város, nem kevésbé gyönyörű.

Ennek ellenére Kisbéla még mindig elégedetlennek látszik. Ha már az Isten lőfegyvert adott, akkor történyt is adjon hozzá. Ha nincs történet, akkor a direktorium elnöke sohasem fog ott feküdni arccal a sárban, és a Juliskához intézendő fenyegetőzés ugyanolyan üresnek fog érződni, amilyen üres jelenleg is a tár.

Ennél is elkedvetlenítőbb, hogy a méltóságos úr, amit a jobb kezével adott, a bal kezével visszaveszi. Ellentmondást nem tűrő hangon kijelenti, hogy Frommer Liliput csak a mai napon, a születésnapján lehet Kisbélánál, hogy egy kicsit barátkozzék vele, és ma is csak estig, mert sötétedéskor Frommer Liliput visszabújik a páncéljába a törtarany meg a törtezüst mellé.

És nem sározzuk össze! És megőrizzük a tisztaságát!

Hát így aztán sohasem fogunk belopózni Juliskához a cselédszobába éjszaka, amikor már alszik a család, fényforrással és lőfegyverrel a kezünkben!

Milyen születésnapi ajándék, amit még aznap vissza kell szolgáltatnunk? Csábító és gyönyörű. Milyen az a bennünk élő vágy, amit kényszerítő eszköz nélkül nem tudunk kielégíteni? Heves és gyönyörű.

Csendőrrjárőr közeledik. A domboldalról, ahol nyújtózik a kert, tisztán kivehető a két ló és a két lovas. Még a lengedező tollak és a csillogó szuronyok is tisztán kivehetőek. Gyönyörű csendőreink ilyenkor, húsvétkor is tettere készek. A tőlük telhető leggyönyörűbb szigorról őrzik a hatalmas erejű csendet. A csendet, akár milyen erős, őrizni kell, és a csend őrzése nem számít olyan munkavégzésnek, ami sértené az ünnepet. A bűnüldözés nem bűn. A két ló között gyalogosan halad

egy harmadik személy, aki nemigen lehet jó magyar ember, mert nemhogy lőfegyvere nincs, de még csak külön neve sincs, amit ideírhatnék, viszont vézna termete, rongyos öltözéke és rossz arca van. Továbbá kötelékei vannak, vagyis két olyan keze van, melyek szíjjal vagy kötőfékkal vagy más effélével egymáshoz vannak erősítve, azonkívül két olyan lába is van, melyeket fürgén kapkod, mert ha kevésbé fürgén kapkodná őket, orra bukna. Így is orra bukik, mert a kötelékek egy pórázra emlékeztető alkalmatosságban folytatódnak, és az egyik csendőr egy határozott mozdulattal megrántja a pórázt.

Kétlábú, tollatlan állatot pórázon vezetni gyönyörű, és az orr gyönyörű, és a bukás gyönyörű.

Tisztán kivehető az illetőről, hogy ez egy tolvaj, vagyis valamit ellopott, vagy megpróbálta ellopni azt a valamit, és rajtakapták. Most aztán viszik a csendőrőrsre kihallgatni.

Izgalmas kérdés, hogy: mi lopható egy ilyen kora tavaszi napon, amikor Jézuska feltámadt?

Friss zöldség, friss gyümölcs nem lopható, mert az még nincs.

Disznótoros nem lopható, mert az már elfogyott.

Tojást lopni, azt lehet, mert az van. Tyúkot lopni, azt is lehet, mert az is van. Száradó ágyneműt lopni, azt is lehet. Lovat lopni, azt is lehet. A pesti Rottenbiller utca teljes keramitburkolatát ellopni, azt is lehet. A lisszaboni műszaki egyetem dékáni hivatalának falioráját ellopni, azt is lehet. És majd a csendőrőrsön kiderül, hogy még mi mindent lehet.

A csendőröknek vastag, fekete bajszuk és nap barnította, becsületes arcuk van. Még csak nagyon keveset barnult az arcuk, elvégre kora tavasz van, de ahogy melepszik és halad az idő, lesz itt akkora barnulás, hogy a megyei strandfürdő női napozója elbújhat mellette! A vagyonsbiztonság és a rend az a két pillér, melyen az állam jóléte nyugszik. Egy olyan közösségben, ahol mindenki mindenkiről mindent tud, mindenképpen rend van. A rend, az csend. Ahol csend van, ott rend is van. A rend lényege a csend, és a csend fülsüketítő egyértelműséggel fejlődik ki a rendben. A rend és a csend gyönyörű, és a csend fegyveres rendben tartása gyönyörű.

A nap barnította, becsületes arcokon már messziről tisztán kivehető az a semmi jót nem ígérő, mindazonáltal gyönyörű kifejezés, mely azt jósolja, hogy odabent az őrsön lesz egy kis dádá. A nép gyermeke időnként kap egy kis fenyítést a nép gyermekétől, hogy tudja, mihez tartsa magát. A mihez tartás gyönyörű. A fenyítés, különösen a testi fenyítés gyönyörű. A nagybajuszos, nap barnította csendőrök nem sokat filozofálnak azon a fogas kérdésen, hogy mi volt előbb, a tyúk-e vagy a tojás. Ők már eldöntötték, hogy a tojással kezdik. Ha tojást loptál a szakajtóból, na, akkor most megtapasztalhatod, milyen a tojás.

A főtt tojás gyönyörű.

Nem távolítjuk el a héját. Nem rakjuk porcelán tányérra. Nem vágjuk cikketekre. Nem szeleteljük fel. Nem sózzuk. Nem borsozzuk. Nem fektetünk mellé vajjas kiflit prágai sonkával.

Ezzel szemben a főtt tojást úgy, ahogy van, mihelyt egy lyukas merőkanállal kiemeltük a zubogó, forró vízből, odaszorítjuk a kihallgatott személy hóna alá. Szoríthatjuk a jobb hóna alá, szoríthatjuk a bal hóna alá, és szoríthatunk mindkét hóna alá egyet-egyet. Ezzel a módszerrel beismerő vallomás nyerhető bármely tetszőleges bűncselekményre, főleg, ha tipikus rongyember a kihallgatott, akiben nyoma sincs gerincnek, tartásnak, becsületnek. A hón alá szorított főtt tojás hatására még a halak is beszédesek lesznek, feltéve, hogy van hónuk, ami alá a főtt tojást be lehet szorítani.

A zubogó, forró vízből kiemelt főtt tojást belepréselhetjük a kihallgatott személy végbelébe is. Ez is eredményes eljárás, ez is gyönyörű. Előnye, hogy a kihallgatott személy a beismerő vallomást követően, mintegy a beismeréssel együtt járó lelki megtisztulás jóvoltából valódi tojást tojik, húsvéti tojást, ami feledhetetlen élmény, és gyönyörű. Hátránya, hogy miközben könnyít a lelkén, többnyire nagy mennyiségű bélsarat is ürít, ami sérti a fegyveres erők méltóságát és az egyenruha becsületét. Ráadásul néhányszor meg is kell taposni az illetőt, amíg hajlandó lesz feltakarítani a saját szennyét.

Vajmi kevés helye van azonban a saját szennyről való beszédnek ott, ahol virágba borulva állnak a szilvafák, és a cseresznyefa virága szintén hófehér, és a barackfa virága kislányosan rózsaszínű. Li Taj-po kínai költő egy versében, melyet Szabó Lőrinc előtt Kosztolányi Dezső is átültetett édes anyanyelvünkre, a virágzó szilvafát olyan gyöngyfüggönyhöz hasonlítja, mely mögött elrejtőzött vagy egy szerelmes lány, vagy maga a Szerelem. A barackot állítólag a keresztes háborúból hazatérő lovagok, illetve az őket kísérő szerzetesek terjesztették el a történelmi Magyarország területén. A költészet, noha éppúgy nem őshonos a Kárpát-medencében, mint a barack, gyönyörű, és ma már sok évszázados gyökerei vannak. Li Taj-po réges-rég meghalt, ugyanakkor halhatatlan, és gyönyörű. Kosztolányi Dezső nemrég halt meg, ezzel szemben gyönyörű. Szabó Lőrinc életben van, jól van, és gyönyörű. Életkora szerint még viszonylag fiatal, de már teljesen érett költő, és *A vezér* című költeményével nem a Führert akarta dicsőíteni, hanem a korszellem egyik lényeges vonását ragadta meg. A korszellem gyönyörű, és egyik vagy másik lényeges vonása gyönyörű.

A méltóságos úrnak sok a tennivalója, és a méltóságos úr tettere kész. Ilyenkor, húsvétkor sem pihen, pedig ma ünnepeljük sokadszor Jézuska feltámadását, és amit sokadszor ünnepelünk, az be is következik sokadszor. Például október hatodikán, amikor az aradi honvédtábornokok felakasztását és a miniszterelnök agyonlövését ünnepeljük, az említett kiváló férfiak egy kicsit újra meg újra meghalnak a szemünkben, és ha néhány nappal később ők is feltámadnának, az lenne csak gyönyörű. Ha egy mindannyiunk által tisztelt vértanúnak felidézzük a szokásait,

gesztusait, emberi tulajdonságait, akkor ezzel egy kicsit fel is támasztjuk, de így nem tudjuk maradéktalan fájdalommal megünnepelni azt a gyönyörű gyilkosságot, melynek elszenvédője volt. A méltóságos úr a fennforgó ügyeket intézi, és egy ügyet, ha már fennforog, elintézni ünnepkor sem bűn. A méltóságos úrnak az ideiglenes hátországi hadikórházzal kapcsolatban van egy elintéznivaló ügye, annak jegyzőkönyvét hitelesíti.

Megveregeti Kisbéla vállát, megpaskolja Marika arcocskáját, megvakarja Barika füle tövét, és a fennálló hatalom támaszának jogos önérzetével távozik.

Kisbéla magára marad, még sincs egyedül. Vele van a kísértés. Vele van Jézuska édesapja, akit Kisbéla hiába kérlelt, hogy ne vigye őt bele abba, mármint a kísértésbe. Vele van Frommer Liliput, a kísértés engedelmes, ám hasznavehetetlen eszköze. A kísértés gyönyörű, és benne lenni gyönyörű. Nyakig benne lenni gyönyörű és a nyak, ameddig benne van az ember, gyönyörű.

Kisbéla beszalad a fáskamrába, ahol nem látja senki.

A halántékához illeszti a fegyver torkolatát. Odszorítja.

Olyan érzés, mint amikor tavaly, az év utolsó napján éjfél előtt megivott hat pohár pezsgőt. Mámorító érzés. Tébolyító érzés.

A Frommer Liliput csövének torka jéghideg, a saját torokban dobogó saját szív tűzforró.

Hallod-e, te Frommer Liliput: mi lenne, ha most lenyomnánk az elsütőbillentyűt? Annak ellenére, hogy üres a tár?

Ugyanis az említett alkatrészt elsütőbillentyűnek nevezzük, nem pedig ravasznak, ezt vegyük tudomásul. A „ravasz” az erdőben tanyázó, lompos farkú ragadozót jelenti, ezt is vegyük tudomásul.

Szembenézni a megsemmisüléssel, a mindjárt bekövetkező életvesztéssel: őrlő érzés, mámorító érzés, gyönyörű. Kisbéla azt hallotta, hogy ilyenkor az ember lelki szemei előtt úgy pereg le egész addigi élete, mint egy film. Kisbéla szereti a filmeket, mert a filmek gyönyörűek, és ha tehetné, mindennap kétszer moziba menne, mivelhogy K.-ban, a belváros legszebb utcájában, közel a fegyházhoz van egy mozi, és ott naponta kétszer van vetítés. Kisbéla ebben a moziban Röck Marika összes alakítását megtekintette. Az *Álmaim asszonya* című alkotást ötször is látta, öt egymást követő napon. Most azonban hiába meresztgeti lelki szemeit, nem látja a saját életéről szóló filmet, Röck Marikát pedig végképp nem látja a saját életében.

A vetítógépben azért nincs film, mert a tárban nincs töltény. Frommer Liliputnak üres a hasa, és a lelki mozigépész munkanélküli.

Aztán mégiscsak elkezdődik a vetítés. Nem egész estét betöltő nagyjátékfilm, amit látnak a lelki szemek, hanem csak egy epizód, egy etűd, mindazonáltal Kisbéla írta a forgatókönyvet, ő a rendező, és ő játssza a főszerepet is. K.-ban vagyunk, a gimnázium épületében. Kezdődik a mennyiségtan-óra. „Törtet törttel hogyan szorzunk?” Ez egy inzert akart lenni. Ebben a filmben inzertek, azaz beil-

lesztett feliratok is vannak, pedig azok inkább a régi némafilmekre jellemzők, és ez egy ultramodern hangosfilm lesz, egy nagyon hangos film.

Durr! Durr! Durr!

Kisbela a mennyiségtan-óra kellős közepén előveszi Frommer Liliputot (már elővette), kibiztosítja (már kibiztosította), és lövöldözni kezd. Vaktában lövöldözni gyönyörű. Célzott lövéseket leadni gyönyörű. Feldőlnek a tintásüvegek, és a kiömlő folyadék ultramarinkék. Kerek lyukak nyílnak homlokon és halántékon, és a lyukakból kicsorduló folyadék vérpiros. Ez egy ultramodern színes film, egy nagyon színes film. Gyönyörű. Amerikában már kizárólag színes filmeket készítenek. Amerika el fogja veszíteni a háborút. Angliában is kizárólag színes filmeket készítenek. Anglia is el fogja veszíteni a háborút. A Szovjetben nem tudjuk, milyen filmeket készítenek, de a Szovjet is el fogja veszíteni a háborút.

Hullák fekszenek a padok mellett, más hullák a padokra borulnak. Osztálytárshullák, gyermekhullák, gyönyörűek. A tanár úr hullája belekapaszkodik egy jókora darab krétába. A kréta vérpiros. A tanár úrnak az volt a szokása, hogy magyarázat közben felhúzkodta a nadrágját a krétás kezével, de ha felidézzük a szokásait, akkor ezzel egy kicsit fel is támasztjuk, úgyhogy inkább semmiféle szokása nem volt neki.

Az ultramarinkék folyadék és a vérpiros folyadék összefolyik, összekeveredik. „Vége.”

Mármint a filmnek, a lelki szemek előtt pergőnek, a képzeletbelinek, a nagyon színesnek és nagyon hangosnak. A gyönyörűnek.

Kisbela most veszi csak észre, hogy még mindig a halántékához szorítja a filmben látott fegyver torkolatát. Most veszi csak észre, hogy nem is igaz, amit igaznak hitt, hogy tudniillik a fáskamrában nem látja senki. Például Jézuska édesapja egészen biztosan látja Kisbélát. Jézuska édesapját úgy hívják, hogy Jóisten. Jézuska is Jóisten, mégsem azonos az édesapjával, mert az édesapja még nála is Jóistenebb, amit nem könnyű ésszel fölfogni, mert az, hogy Jóistenebb, nem egészen azt jelenti, hogy Jobbisten volna. Jóisten gyönyörű. Az emberek mindenféle kéréseket intéznek hozzá, Ő pedig ezeket a kéréseket nem teljesíti. Kisbela édesapjához, a méltóságos úrhoz is mindenféle kéréseket intéznek az emberek, és ezeket a kéréseket ő sem szokta teljesíteni, még csak meg sem hallgatja őket. Az emberek emiatt még sokkal gyönyörűbbnek látják a méltóságos urat, mint amilyennek ellenkező esetben látnák.

Jézuska édesapján kívül még valaki látja Kisbélát a fáskamrában, nevezetesen Cirmi cica. Látja, hogy Kisbela a halántékához illeszti a fegyvert, és olyan közömbösen figyel mindezt, mint akiben egy fikarcnyi felelősségtudat nem sok, annyi sincs. Cirmi cica ott fekszik a farakás tövében, egy odakészített rongykupacon, és a kiscicáit szoptatja. Tegnap vagy tegnapelőtt ellette őket. A kiscicák nem látják Kisbélát, mert még nem nyílt ki a szemük, ezzel szemben gyönyörűek.

Kisbela Frommer Liliputot elfordítja a saját halántékáról, és ráirányítja Cirmi cicára.

Hallod-e, te Frommer Liliput: mi lenne, ha most lelőnénk Cirmi cicát? Akkor ki fogja szoptatni a kölykeit?

Cirmi cica látja Kisbélát, és látja a kísértést. Még a véres-tintás filmből is láthatott egy keveset. Mindössze azt nem látja, hogy Juliska a kiscicákat hamarosan elveszi tőle. Ha ezt is látná, akkor kellő időben elrejtőzött volna, és nem a fás-kamrába kölykedzik, az idekészített rongykupacra. Cirmi cicának van külön neve, a kiscicáknak nincs, és ha Juliska elveszi őket, akkor nem is lesz. Márpedig újabb macskákra, újabb külön nevekre jelenleg nincs igény.

Marika, aki a szépséges Röck Marikáról van elnevezve, és aki a méltóságos úr második házasságából született, nemrég azt álmodta, hogy valójában ő a kertjükben legelésző bárány, őt hívják Barikának, az ő nyakában szól a csengő, és annak a nála jóval nagyobb kislánynak, akit Marikának hívnak, ő csak a nyomában ugrrál. Álmában egyetlen szót sem bírt kiejteni a száján, és nem értette az emberi beszédet, és nem tudta volna megmagyarázni, miért ízlik neki a frissen sarjadó fű. Álmában bárányként nemrég azt álmodta, hogy valójában ő az, akit Marikának hívnak, és akinek gyermekkorában volt egy Barika nevű csengős báránya. És a bárány gyönyörű volt, de már nincs, és a gyermekkor is gyönyörű volt, de már az sincs, mert ő most már – ebben az álomban – idős asszony, hetvenéves elmúlt, és hirtelenjében meg sem tudná mondani, hogy mindaz, ami nincs, hová lett.

Például volt egy édesapja is, de már – ebben az álomban – ő sincs. És volt egy bátyja is az édesapa előző házasságából, de már ő sincs. És volt egy házuk, egy szülőház, de most másmilyen épületek állnak azon a helyen, és emiatt az a hely már egy másmilyen hely.

Ezt álmodta Marika, és az ilyen álom gyönyörű, de már nem emlékszik rá. Mindössze arra emlékszik, hogy amikor ő volt a bárány, egyszer odadörgölte a pofácskáját Marika térdhajlatához, és amikor ő volt Marika, akkor érezte a térdhajlatával is, meg az ujaival is, hogy milyen kellemes tapintása van a kecses, finom kis jószágnak. Arra emlékszik, hogy órákig simogatja a bárányt, mindig ugyanazzal a gyöngéd és kétségbeesett mozdulattal, mindig ugyanazon az érzékeny felületen, míg el nem önti az egész testét az izzadság, és az izzadság gyönyörű, de már az sincs.

Az állami elemi népiskolában, ahol berendezték az ideiglenes hátországi hadikórházat, és ahová Marika járt, amíg az iskola még iskolaként működött, mennyiségtan-órán azt kellett kiszámítania, hány éves lesz 1985-ben.

Ötven. 50 lesz.

Egész mondattal felelünk a tanító úr kérdéseire!

Marika 1985-ben 50 éves lesz.

És 1995-ben?

Marika 1995-ben 60 éves lesz.

És 2005-ben?

Marika 2005-ben 70 éves lesz.

Igen ám, de ez csak mennyiségtan, ez csak egy alapművelet: egy négyjegyű számból kivonunk egy másikat. Hiába hisszük el az évszámokról, hogy jövőbeliek és gyönyörűek, mégsem tárják fel a jövőt, mely a maga feltáratlanságában nem lehet más, csakis gyönyörű.

Marika egy olyan múlt felől érkezik, melytől függ ugyan egész jelene, kertesztől, báránystul, csak hogy ez mégsem az ő múltja, melynek alapján megismerhetné önmagát, bár önmagunkat megismerni kétségkívül gyönyörű. Ezt a múltat Marika éppúgy nem teheti a sajátjává, ahogyan el sem utasíthatja, függetlenül attól, hogy múltunkat elsajátítani vagy elutasítani gyönyörű. És Marikát olyan jövő felé vezeti a jelen, mely nem az ő saját jövője. Nem olyan jövő, amelyért vállalhatná a felelősséget, pedig a felelősség gyönyörű, és felelősséget vállalni gyönyörű.

Nem olyan jövő, amely előtt megnyílhatna, vagy amelytől elzárkózhatna.

Az például nem derül ki a számokból, a majdani életkor kiszámításából, hogy Marikának 70 éves korában, amikor majd a gyermekkori bárányról mesél nekem, hány unokája lesz. Hogy miféle műtétek nyomai fognak látszani a testén. Hogy milyen szomorúságokban és örömeiben volt része az évtizedek során. Hogy mivel tölti az idejét reggeltől estig, milyen tárgyakat vesz a kezébe, és miféle intézmények ajtajának nyomja le a kilincset, már amennyiben lesznek ajtók, és lesz rajtuk kilincs.

Ahhoz pedig végképp semmi közük a gyermekkorban eredményül kapott kétjegyű számoknak, hogy Marika csakugyan meg fogja-e érni a 70., a 60. vagy akár az 50. életévet.

Mert hiszen elfeledkezhetünk-e róla, hogy baleset vagy betegség miatt akár fiatalon is meghalhat?

Mert hiszen akkor mi lesz, ha kezébe akad egyike azoknak a robbanóanyaggal töltött kaucukbabáknak, mellyel az ellenség, az ártatlan gyermekek elleni hadviselés jegyében, teleszórta az egész országot?

Mert hiszen megóvhatják-e Marikát a mennyiségteni számítások attól, hogy ezekben a háborús időkben egy pisztolygolyó, egy vaktában vagy célzottan leadott lövés végezzen vele?

Marika nem tudná megmondani, mi keresnivalója volt Kisbélának a fáskamrában, ahonnet éppen előjön.

Bizonyára tűzifát hasogatott. Vagy ha mégsem (hiszen az előbb, amikor Kisbéla odabent volt, nem hallatszottak fejszecsapások), akkor bizonyára Cirmikét és a kiscicákat simogatta. Vagy ha mégsem (hiszen Kisbéla olyan komor és keserű arcot vág, amilyennek nem mutatkozik az ember cicasimogatás után), akkor bizonyára a biciklijét szerelte.

Igen, ez az. Kisbéla nagyon szeret biciklizni, és nagyon szereti a biciklijét. Egész álló nap, reggeltől estig a biciklijével foglalkozik. Most is ott van a kezében egy furcsa szerszám, valamilyen különleges formájú csavarkulcs.

De akkor mitől ilyen sötét az arca? Kire haragszik?

Kisbéla, mi baj? Jézuska, mi baj? Édesapa, mi baj?

Ezt szeretné kérdezni Marika, de nem jön ki hang a torkán. Kisbéla mégis válaszol, mint aki meghallotta a kimondatlan kérdést. Az Apokalipszis négy lovasának nevét suttogja válasz gyanánt.

Lődörghy! Lőrinszky! Lólovits! Lőwinger!

Ha az ember egy kicsit odafigyel, már látja is a négy lovast, amint körbevágtatnak az égbolton. Van náluk pisztoly és puska és géppisztoly és géppuska, és lángszóró is van, mellyel azokban az orosz falvakban, ahol partizánok rejtőzködnek, belövöldöznek a házak ablakán, és beparfümözött zsebkendőjük is van, melyet az orrukra szorítanak, mert az elevenen szénné égett emberi testek szaga gyönyörű.

Lődörghy úgy tartja a kezében a pisztolyt, mint Búvár Kund azt az ellenséges fúrót, mellyel az éj leple alatt kilyukasztotta a Pozsony környékén ólalkodó ellenséges hajókat.

Lőrinszky úgy tartja a kezében a puskát, mint Dugovics Titusz az ellenséges zászlót, mielőtt Nándorfehérvár bástyafaláról magával rántotta volna az ellenséges mélybe a zászlóhoz tartozó ellenséges emberi testet.

Lólovits úgy tartja a kezében a géppisztolyt, mint Kinizsi Pál azt a három ellenséges hullát, akikkel járta az ellenséges örömtáncot a kenyérmezei ellenséges győzelem után.

Lőwinger úgy tartja a kezében a géppuskát, mint Toldi Miklós azt az ellenséges gerendát, mellyel az ellenséges Lackfi nádornak mutatta az ellenséges utat az ellenséges Budára.

Lehetséges persze, hogy az a tárgy, melyet Kisbéla a jobb kezében szorongat, nem is csavarkulcs, hanem valami különleges borotva, mellyel a férfiak az orrlukáikból meg a fülükből borotválják a szőrt. A férfiak ugyanis nyírják a szőrüket. Kinyírják.

Hallod-e, te Frommer Liliput: mi lenne, ha most ráirányítanálak Juliskára?

Előveszi (már elővette). Kibiztosítja (már kibiztosította).

Hallja-e maga, Juliska: mi lenne, ha most agyonlőnének magát mi ketten, Frommer Liliput meg én?

Juliska bizonyára mondana erre valamit, például: „hagyjon engem békén a fiatalúr”, vagy: „annyi dolgom van, hogy meghalni sincs időm”, de nem juttatjuk szóhoz. Nem tesszük lehetővé, hogy ebben a történetben szabadon kifejtse véleményét, ami kétségkívül megvan neki. Így tehát megvetően lebiggyeszi a száját, vállat von, és hátat fordít. Kisbéla most jön rá, hogy Juliska tisztában vele:

nincs töltény, üres a tár. Frommer Liliputtal nem lehet Juliskát megfenyegetni, legalábbis egyelőre nem. Juliska elmehet.

Idehallgass, te Marika: imádkozzál, mert mindjárt agyonlövünk mi ketten, Frommer Liliput meg én!

Marika jó hangosan el is kezdene imádkozni, de mivel neki sem tesszük lehetővé, hogy megszólaljon ebben a történetben, engedelmesen összekulcsolja a kezét, és hangtalanul mozgatja színtelenné sápadt ajkait. Most már látja, hogy amit Kisbéla a kezében tart, az nem csavarkulcs, nem is dugóhúzó, hanem egy játékszer. Egy játék pisztoly.

Amikor Kisbéla játék pisztolyt lóbál a kezében, olyankor mindig háborúsat játszik, és olyankor mindig Marika az ellenség, pedig Marika nem szeret ellenségnek lenni. Marika volt már hadifogoly, volt elfogott kém, volt munkaszolgálatos, volt parancsmegtagadó, volt katonaszökevény, és volt már helybeli polgári lakosságból szedett tús is, olyan, akiből minden tizediket kivégeznek.

Ennél csak az a rosszabb, amikor Kisbéla békét akar kötni, mert a békeszerződés aláírása előtt Marikának békemoslékot kell innia. A békemoslék tartalmaz homokot, kerti komposztot, esővizet (nyáron szúnyoglárvákkal), apróra morzsolt száraz falevelet, sőt néha egy kis tyúkszar is kerül bele. A békemoslék gyönyörű, csak egy kicsit megfájdul tőle az embernek a hasa. Viszont a hasfájás gyönyörű.

Marika megadóan túri Kisbéla szeszélyeit. Tapasztalatból tudja, hogy minél kevesebbet makacskodik, annál hamarabb megunja Kisbéla a háborúsat, amit játszik. És egyébként a valóságban is háború van, és a felnőttek már azt is unják, pedig legalább addig a kis ideig várhatnak türelemmel, amíg miénk lesz a végső győzelem.

Kisbéla csakugyan unja már a háborúsat, amit játszik a játékszerével. Közli, hogy ő nem Kisbéla, hanem vitéz felsőbányai Sárpataky Szilveszter vezérkari százados, majd pedig azt mondja, hogy „hátraarc”, és hogy „lépés indulj”. Marika elmehet.

Figyelem, figyelem: Barika, kezeket fel!

Barika mondaná, ha tudná, hogy nincs keze, és ezért azt nem is tudja magába emelni, csakhogy ebben a történetben ő sem szólalhat meg. Önfelédten legelészik, rázogatja a fejét, szól a nyakában a csengő. Nem törődik a figyelmeztetéssel, pedig az komoly, és ami komoly, az gyönyörű.

Neve?! Előző neve?! Anyja neve?! Születési helye?! Születési ideje?! Állampolgársága?! Nemzetisége?! Vallása?! Párttagsága?! Szakképzettsége?! Foglalkozása?! Utolsó kívánsága?!

Barika mindezeket a kérdéseket válasz nélkül hagyja. Megátalkodottan hallgat. Ám az ad hoc jelleggel szerveződött egyszemélyes rögtönítélő bíróság a szükséges adatok ismerete nélkül is meghozza szak- és jogszerű ítéletét.

Aki azt hiszi, hogy a háborús jogszolgáltatás áldozatai ártatlan bárányok, az téved.

Biztosra vehető, hogy ártatlanok is vannak az áldozatok között, de inkább dögljön meg tíz ártatlan, semhogy egyetlenegy valódi ellenséges gonosztevő is kivonja magát a háborús jogszolgáltatás hatálya alól!

Mit kezdjen az ártatlansággal a háborús jogszolgáltatás?

Az ártatlan szemetet leúsztatjuk a Dunán!

A kecses, finom kis jószág diszkréten pukkan egyet, és a kecses, finom kis jószág diszkréten lerogy a sarjadó fűbe. A kecses, finom kis csengő diszkréten elhallgat, és gyönyörű.

Durr!

Ezek szerint egy töltény mégiscsak volt a tárban. Megmondta a leventefoglalkozáson a leventeoktató úr, hogy: töltetlen lőfegyver nincs. Úgy fordítsuk önmagunk vagy mások (élőlények, tárgyak, fogalmak stb.) felé a kezünkben tartott pisztolyt, puskát, géppisztolyt, géppuskát, hogy közben fel kell tételeznünk: legalább egy töltény kilövésre kész. A leventefoglalkozás gyönyörű, és a leventeoktató úr gyönyörű.

Marika, csinálj valamit! Lelőttem a bárányt!

Juliska, csináljon valamit! Lelőttem a bárányt!

Édesapám, csináljon valamit! Lelőttem a bárányt!

Megyei főállatorvos bácsi, tessék csinálni valamit! Lelőttem a bárányt!

Jézuska, csinálj valamit! Lelőttem a bárányt!

Biztos, hogy meghalt? Egészen biztos? Nem lehetne valahogyan feltámasztani?

A kis kerek lyukból szivárgó folyadék piros, és a bárány szőre fehér, és a tava-szi sarjadó fű zöld. Ez a magyar föld.

Ez a film egy nagyon színes film. Olyan, amelyet Amerikában és Angliában gyártanak, noha mindkét nagyhatalom vesztesre áll a háborúban. Csakhogy a mi filmünk nemzetiszínű film.

És ide akár ki is írhatnám azt a szót, hogy: „Vége”. Mert hiszen vége van a báránynak is, meg a nagyon színes filmnek is.

Befejezésül megnyitom, akár egy kiállítást, a közeli jövőnek azt a néhány zárványát, melyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy teljessé váljék a bárány megölésével együtt járó áldozat, és lezáruljon az a mondatfüzér, melyet jobb híján jelen történetnek nevezünk. Ami egy-egy pillanatra megnyílik, az nem a szerző és nem az olvasó jövője, mégis mi vagyunk azok – mi ketten –, akik elfogadhatjuk vagy elutasíthatjuk a némaságra kárhoytatott szereplők helyett is.

Egy mondatfüzért jobb híján történetnek nevezni gyönyörű, és lezárni gyönyörű. A jelen történet gyönyörű.

A méltóságos úr hamarosan hazaérkezik majd, és halálra fog rémülni, amikor meg fogja hallani a hírt. Igen ám, de amilyen gyönyörű lesz a rémület, éppolyan gyönyörűen követi majd a teljes megkönnyebbülés, amikor a méltóságos úr megbizonyosodik majd róla, hogy valamit félreértett: mert hiszen a gyönyörű név, melyet a gyönyörű kis dögtetem viselt, mielőtt kialudt volna benne a gyönyörű

kis élet, B betűvel kezdődik, nem pedig M betűvel. Szegény Barika, nem pedig szegény Marika. Az M betű gyönyörű, és a B betű gyönyörű.

„Vagy úgy!” – mondaná a méltóságos úr, ha szóhoz jutna a jelen történetben. – „Inkább mégis a bárány? Mindössze a bárány?”

Az nem baj! Azért nem kár! Az csak egy állat!

Vigasztalódjunk.

Marika vigasztalhatatlan. Sírni fog, mint a záporosó. Gyönyörűen fogja siratni Barikát. Gyönyörűen el fog feledkezni róla.

Következni fog a tanulság, mely, mi tagadás, közhelyszerű lesz, de hiszen a közhelyek gyönyörűek.

Kisbéla örökre, pontosabban élete hátralevő részének minden pillanatára meg fogja tanulni, hogy: az állatoknak előbb-utóbb mind egy szálíg áldozatul kell esniük, és hogy: az embereknek is előbb-utóbb mind egy szálíg áldozatul kell esniük, és hogy: a pisztoly nem játékszer, viszont olyankor, amikor kötelesség meghozni az áldozatot, igazi jó barát. És az áldozat gyönyörű, és a kötelesség is gyönyörű. Kisbéla életének hátralevő része olyan rövid lesz, hogy annak minden egyes pillanata gyönyörű. Kisbéla a jelen történetben leírt események után két esztendővel életét fogja veszíteni, amiért szóra nyitja száját alkalmatlan helyen, alkalmatlan időben, alkalmatlan emberi nyelven, és az alkalmatlanság gyönyörű.

Kisbéla egy ízben németül fog megszólalni, mert azt hiszi, hogy a német nyelv világnyelv, melyet leigázóink is megértenek; a felszabadító győztes hadsereg jelenlevő katonái viszont azt hiszik, hogy a tizennyolc esztendősnak látszó fiatal férfi civil ruhába öltözött német katona, és agyonlövik.

De nem is így lesz, hanem úgy, hogy: Kisbéla egy ízben oroszul fog megszólalni, mert azt hiszi, hogy az elmúlt két évben túrhetően megtanulta a nyelvet egy német és magyar felderítők számára kiadott orosz nyelvkönyvből; a felszabadító győztes hadsereg jelenlevő katonái viszont azt hiszik, hogy a fiatal férfi, aki látszólag egy évtizeddel a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után született, valójában ellenforradalmár, orosz fehéremigráns, aki a bolsevizmus elől külföldre menekült, és agyonlövik.

De nem is így lesz, hanem úgy, hogy: Kisbéla sem németül, sem oroszul nem fog megszólalni, mert azt hiszi, hogy bármelyik idegen nyelv használata félreérthető és életveszélyes; így viszont nem tudja tisztázni magát a felhozott vádak alól, melyek szerint ő civil ruhába öltözött német katona, illetve orosz fehéremigráns, tehát a jelenlevő szovjet katonák agyonlövik.

A méltóságos úr, miután jóváhagyólag tudomásul veszi, hogy az áldozatul esett lény neve B-vel kezdődik, nem pedig M-mel, olyan értelmű utasítást fog adni, hogy a tévedésből agyonlőtt bárányt nyúzzák meg, és a testüregből távolítsák el a zsigereket.

A méltóságos úr a tévedésnek áldozatul esett bárány gereznáját el fogja vitetni a helybeli szúcshöz, aki gyönyörű kucsmát fog készíteni belőle, és aki rövid idő,

talán egy vagy két év múlva már semmiféle kucsmát nem fog készíteni, se báránybőről, se semmiből.

A méltóságos úrnak, miután a báránybőr sorsát elrendezi, megfordul a fejében, hogy: kár ezért az elsőrendű húsért, melyből igen ízletes pecsenyét lehetne készíteni. Viszont az is megfordul a fejében, hogy: olyasvalakinek, aki a háztartásunkban élt, és aki saját külön nevet viselt, és aki ezáltal családunk tagja volt, nem falhatjuk fel a húsát, sem nyersen, sem pedig főzés vagy sütés után. Így tehát a méltóságos úr a tévedésből hozott áldozat megnyúzott és kizsigerelt testét át fogja vitetni az állami elemi népiskolában kialakított ideiglenes hátszági hadikórházba, azzal az utasítással, hogy: az áldozat húsát készítsék el a sebesültek számára, hadd jusson Jézuska feltámadásának ünnepén az ő fogukra is egy jó falat.

Az utasítást végrehajtják, a jó falat elkészül.

Igaz ugyan, hogy egy ilyen kis állat, hiába hozott mégoly nagy áldozatot mégannyira halálos tévedésből, ennyi sok életben maradó sebesültnek a fél fogára sem elég, ám a tévedésből hozott halálos áldozat gyönyörű, és az életben maradó sebesültek fél foga gyönyörű.

LUCIEN HERVÉ: LAKÁS PÁRIZS (1984)